

Biri, 25. mai 2016

Fylkesmannen i Oppland

Gudbrandsdalsvegen 186
2619 Lillehammer

Vedrørende behov for endringer i forvaltningen av fisken i Mjøsa

Viser til;

1. **Forskrift om fiske i Mjøsa** som ble fastsatt fra 24. mars 2006.
2. Møte i regi av **Vassdragsforbundet for Mjøsa med tilløpselver – Fagutvalg fisk** (der seks fiskerforeninger tilsvarende deltok) med **Mjøsa Strandeierforening** (MSF) og **Fylkesmannen i Oppland** (FMOP) den 10. september 2015 på Honne.
3. Innledende møte mellom FMOP og MSF den 1. april 2016.
4. Årsmøte i **Mjøsa Fiskeforvaltning m/Fondet til fremme av fisket i Mjøsa** den 27. april 2016. Under fagdelen orienterte FMOP om muligheten for revisjon av forskriften og fiskekort i Mjøsa.
5. Notat fra FMOP av 29. april 2016.

Bakgrunn og innledning

Fisken i Mjøsa er viktig for strandeierne. MSF er inne i en revitaliseringsprosess der vi har nye vedtekter med denne formålsparagrafen;

Foreningen som er frivillig, ideell, demokratisk og ikke fortjenestebasert skal ivareta strandeierinteressene omkring Mjøsa og samtidig arbeide for en god samfunnsmessig og bærekraftig utnyttelse av Mjøsa og Mjøsstrendene.

Foreningens arbeidsoppgaver er å bidra til;

1. *Forvaltning av fiskebestanden i Mjøsa.*
2. *Utnyttelse av Mjøsa til fiske og rekreasjon.*
3. *Lovlige og ordnede former både for strandeierne og allmennheten under bruken av Mjøsa og Mjøsstrendene.*
4. *Næringsutvikling langs og på Mjøsa.*
5. *Binde tre fylker og sju kommuner sammen med Mjøsa som sentrum for rekreasjon og næringsutvikling.*
6. *Samlet opptrøden i forhold til myndighetene, regulanter og andre interessenter i spørsmål vedrørende Mjøsa og Mjøsstrendene.*
7. *Være høringsorgan knyttet til regulering både av vannstand og annen form for regulering, samt vannkvalitet.*
8. *Samarbeide med andre relevante organer i denne sammenheng.*
9. *God og relevant informasjon til primærinteressentene og til allmennheten.*

Vi har vedtatt et revitaliseringsprogram «**Mjøsa og Mjøsstrendene**» med 18 eksterne og 6 interne prosjekter. Eksternprosjekt nummer 1 heter: **Fiske og fiskeforvaltning**.

Det fremgår for øvrig av års- og styremøteprotokoller i MSF at foreningen har arbeidet for en bedre fiskeforvaltning fra 1984 til dags dato.

./ Vi har også vedtatt et prosjekt som er kalt **Mjøsas havner og strender** der vi ønsker massiv «invasjon» av nordmenn og utlendinger til å oppleve naturperlen Mjøsa. Se vedlegg. Da fisk

og fiske ligger i et parallelt prosjekt hos oss er ikke dette eksplisitt nevnt i prosjektdokumentet. Dessverre har vi ikke lyktes med å finansiere prosjektet på dette tidspunkt.

Vi er glade for at Fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Oslo og Akershus den 24. mars 2006 fastsatte **Forskrift om fiske i Mjøsa** (ref 1).

Men vi beklager at;

- Samtalene mellom Fylkesmennene, **Mjøsa Felles Fiskerforening** og MSF om en fiskeadministrasjon og tilhørende fiskeregler ikke førte til noe resultat i perioden 1995-2005. Det fremgår av MSFs protokoller at saken bare døde ut mellom partene uten dramatisk i MSF.
- Fylkesmennene har en ganske anonym rolle i Mjøsa Fiskeforvaltning som bestyres av fiskerforeninger og MSF.

På denne bakgrunn satte vi pris på konklusjonene fra fellesmøtet den 10. september 2015 (ref 2);

Fiskeregler – fra diskusjonen nevnes:

- ✓ Opprette en ny fiskeadministrasjon for Mjøsa, med bl.a. egen oppsynsordning
- ✓ Pengene må gå til fiskeforvaltning
- ✓ Fiskekort i Mjøsa med fangstregistreringer
- ✓ Finne fram igjen «gamle papirer» fra tidligere møter om saken
- ✓ Bruke erfaringer fra laksevassdrag
- ✓ Strandeierne og staten (midtpartiet) må bli enige
- ✓ Samordne regler for Mjøsa, Lågen og andre tilløps-/sideelver

Det ble uttrykt vilje til samarbeid fra både grunneier- og fiskersiden. Man var enige om at det nå må dras i gang en prosess rundt dette med fiskeregler og revidert fiskeforskrift. Ola Hegge hos Fylkesmannen i Oppland tar tak i og følger opp saken.

Videre satte vi pris på å bli invitert til innledende og oppklarende møte mellom FMOP og MSF den 1. april 2016 (ref 3).

Årsmøte i Mjøsa Fiskeforvaltning m/Fondet for fremme av fisket i Mjøsa den 27. april 2016 demonstrerte etter vår oppfatning tydelig at det egentlig er «fritt frem» og ingen kontroll vedrørende fisken og Mjøsa med tilløpselver (ref 4).

Vi takker for notatet fra FMOP av 29. april 2016 som initierer en formell prosess for bedre forvaltning av fisken og administrasjon av fisket i Mjøsa (ref 5).

Vurdering

Kanskje det viktigste for fisken og fisket, nemlig vannkvaliteten, blir etter vår vurdering glimrende ivaretatt av;

- Vannregionutvalget for vannregion Glomma som administreres av Østfold Fylkeskommune.
- Vassdragsforbundet for Mjøsa med tilløpselver¹.

MSF deltar aktivt i dem begge som betalende medlem (interesseorganisasjon) i sistnevnte.

---

¹ Vassdragsforbundet har 64 medlemmer: 20 kommuner, 2 fylkeskommuner, 2 fylkesmenn, 2 vassdragsregulanter og 27 bedrifter, avfallsselskaper og interesseorganisasjoner, samt 11 støttemedlemmer.

Våre vurderinger og etter hvert konklusjoner gjelder all fisk i Mjøsa med tilløpselver. Hunderørreten blir oftest brukt som «temperaturmåler» på tilstanden for fisken i Mjøsa og det er dens liv og levekår som er noe dokumentert, derfor blir den benyttet som eksempel her.

Det blir hevdet at «matfatet» i Mjøsa med tilløpselver er stort nok, med andre ord er det ikke matmangel for fisken, ørreten konkurrerer ikke med annen fisk (den spiser annen fisk når den er voksen) og naturlig ørret konkurrerer ikke med utsatt ørret med hensyn til mat. MSF velger å basere seg på at dette er en korrekt beskrivelse av situasjonen.

Årlig settes det ut fisk i Mjøsa slik (de største forekomstene)²:

- Kraftlaget Opplandskraft som setter ut 15 000 2-årige enhetsfisk av Hunderstammen. De er drettet opp på anlegget på Hunderfossen.
- Glommens og Laagens Brukseierforening setter ut 10 000 2-årige enhetsfisk av Hunderstammen. Også produsert ved anlegget på Hunderfossen.
- Brummundal JFF setter ut 5 000 aure av Brummundastammen – finansiert av Eidsiva Energi AS³. Produsert i eget anlegg.
- Gudbrandsdal Energi setter ut 2000 2-somrige aure av Hunderstammen i Moksas utløp i Lågen (ved Tretten). Produsert i Hunderfossanlegget.

Utsettingene til Gudbrandsdal Energi, Opplandskraft og Glommens og Laagen Brukseierforening er pålagt med hjemmel i vannkraftkonsesjoner.

Hvorfor er det da for lite fisk i Mjøsa, slik både lekfolk, forskere og fiskere hevder? Mulige årsaker kan være;

- Uttaket er for stort slik at naturlig tilvekst er mindre enn uttaket og utsetting av fisk blir nødvendig.
- Naturlig tilvekst er for liten

Handlingsrommet som vi har er da å;

- Redusere uttaket
- hjelpe fisken til å bli flere.

De siste 10-årene har reduserende tiltak vedrørende uttaket i praksis vært overholdelse av **Forskrift om fiske i Mjøsa** på personlig nivå fordi kontrollen med fisket i praksis har vært fraværende og fangstrapporteringen mangelfull. Det bør ikke være noe mål å redusere uttaket, og dermed opplevelsen på Mjøsa for det brede lag av folket, men det må være et mål at forskrifter og fiskeregler overholdes, og at rovdrift utført av enkelte ikke kan få forekomme. Imidlertid, det kan være nødvendig med reduksjon av uttaket i en overgangsperiode til den andre opsjonen i handlingsrommet kan bli effektiv. Kontroll er alltid nødvendig i et samfunn - dessverre - og den må bli mye mer effektiv enn i dag.

Morten Kraabøl, NIVA viste den 10. september 2015 lysarket til høyre som illustrerer at det er stort rom for forbedring til å hjelpe fisken til et bedre og mer produktivt liv. At kun noen få hundre ørreter klarer å komme seg opp for å gyte i Lågen synes for lekfolk å være meget lite.

Eggdeponering og gytebestandsmål for Hunderørret ved GBM 2 og 1 egg/m²

Antall egg/m ²	Antall egg totalt	Gytebestandsmål (kg hunner)	Antall hunnfisk
2	27 158 988	27 158	7 760
1	13 579 494	13 579	3 880
1 dag	2 100 000	2 100	600

² Ref Ola Hegge, Fylkesmannen i oppland

³ Antall og finansiering er opplyst av Brumunddal JFF

Etter det vi forstår er settefisk det «eneste» reelle tvangsmidlet Staten/Fylkesmannen har i det daglige i forhold til kraftprodusentene. Innblanding av settefisk i ørretstammene forringer genmaterialet og dermed bærekraften til ørreten – og bør unngås.

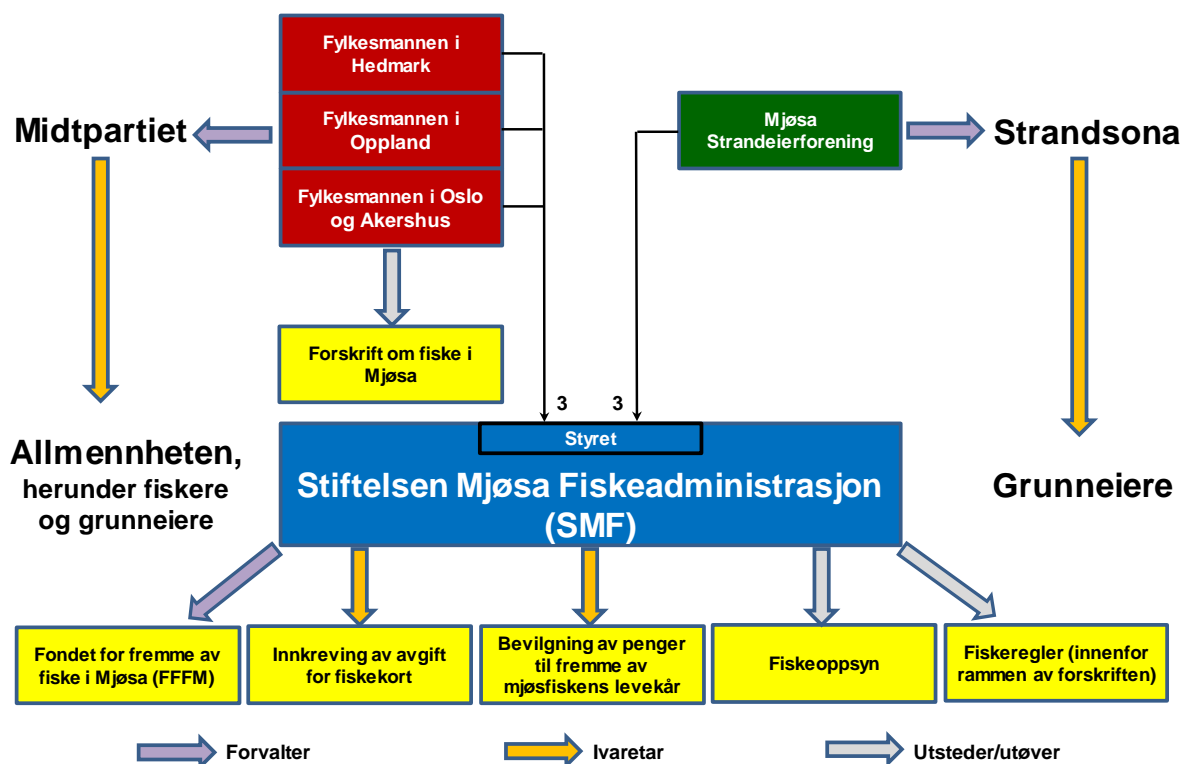
Tre områder for forbedring fremstår;

- I. Reell oversikt over kontroll med uttaket.
- II. Tiltak i forhold til kraftprodusenter og kommuner for å;
  - a. Redusere problemene for fisken i det å komme frem til gyteplassene i tilløpselvene.
  - b. Gjenopprette gode gyte- og oppvekstplasser i elver som må endres for å forebygge flomskader.
- III. Gjenopprette gode gyte- og oppvekstplasser i elver som har vært skadet av flom.

For å kunne realisere I) trengs en fiskeadministrasjon. Staten v/Fylkesmennene kan realisere II.a og II.b gjennom pålegg til henholdsvis kraftprodusenter og kommuner. Det hadde vært fint om Staten, fylkene og/eller kommunene kunne bevilge penger for å realisere III. Det er imidlertid trolig urealistisk og løsningen blir da å skaffe penger til dette gjennom fiskekortsalg.

Som det fremgår av ovenstående er det vår oppfatning at det er et sterkt behov for en bedre forvaltning av fisken og administrasjon av fisket i Mjøsa.

Vi ser for oss en organisering av en effektiv fiskeforvaltning med tilhørende myndighets- og ansvarsområder som skissert i figuren under.

Noen kommentarer til skissen over;

- Stiftelser er regulert gjennom **Lov om stiftelser** som trådte i kraft den 1. januar 2005. Det er krav om revisjon og **Stiftelsestilsynet** følger med på hva som skjer. Vi antar at Staten v/Fylkesmannen kan delta i en organisasjon som er formell og offentlig regulert.
- Noen, faktisk ganske mange, hevder at fiskerne er bukken som har blitt satt til å passe på havresekken vedrørende fisken i Mjøsa. Det kan falle dem (fiskerne) tungt

for brystet at Staten v/Fylkesmennene tar deres rolle vedrørende fiskeadministrasjonen ved at **Mjøsa Fiskeforvaltning** ikke lenger er nødvendig.

- På den annen side bør de være fornøyde med at vi foreslår en stiftelse for da kan ikke grunneierne ta penger ut av fiskekortordningen – det har visstnok vært viktig for fiskerne.
- Staten v/Fylkesmennene må sørge for at fiskerne blir hørt vedrørende administrasjonen av fisket. Dette er ivarettatt i ref 5 slik (sitat): *For å kunne sikre at de betydelige allmenne interessene det frie midtstykket representerer ivaretas, vil Fylkesmannen sørge for å innhente og målbære synspunkter fra interesseorganisasjoner knyttet til disse.*
- SMF finansierer seg selv. Staten bør snarest mulig avvikle **Fond til fremme av fisket i Mjøsa** og overføre midlene (ca 590 000 kroner) til SMF som driftskapital.
- Ved stemmelikhet i styret avgjøres saker med styrelederens dobbeltstemme. Styreleder bør alternere mellom Fylkesmennene og Mjøsa Strandeierforening med to års funksjonstid. Styremedlemmer (herunder styreleder) sitter i to år, gjenvalg kan finne sted.
- Inntektene av fiskekortsalget skal uavkortet disponeres av SMF til fremme av fisket i Mjøsa (herunder administrasjon av fiskekortordningen).
- Fylkesmennene utsteder forskrift for fiske i hele Mjøsa.
- Innenfor rammen av den offentlige fiskeforskriften fastsetter SMF regler for allmennhetens fiske i Mjøsa.

Konklusjon, anbefaling og målsetting

Mjøsa Strandeierforening er av den oppfatning at det er nødvendig med en opprusting av forvaltningen av mjøsfisket.

Vi støtter Fylkesmannen i Oppland med hensyn til sterkere begrensninger (ref 5);

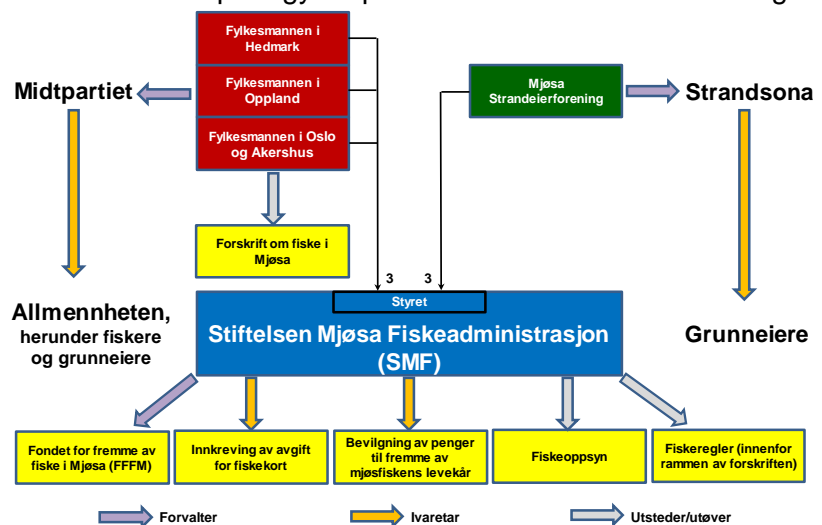
- Større maksimumsmål.
- Fangstbegrensning «baglimit».
- Regulering (forbud?) av konkurransefiske.

Mjøsa Strandeierforening anbefaler at;

1. Det inngås en avtale mellom Staten v/Fylkesmennene og MSF om administrasjon av fisket i Mjøsa. Vi er klare til å fortsette den påbegynte prosessen i denne sammenheng.

2. **Mjøsa Fiskeadministrasjon** organiseres som en stiftelse som vist over i forbindelse med vurderinger og til høyre i miniatyr.

3. Staten v/Fylkesmennene deltar aktivt i administrasjonen av fisket i Mjøsa (som er ivarettatt i den anbefalte organiseringen).

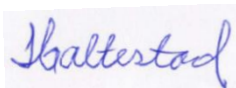
4. **Forskrift om fiske i Mjøsa** justeres og at **Fiskeregler for Mjøsa** etableres i parallell slik at forskriften fastsetter de grunnleggende prinsipper og regler, mens fiskereglene

(som kan endres etter behov) fortløpende fastsetter tillatt fiske i Mjøsa i takt med endrede behov og ønsker.

Målsettingen skal etter vår oppfatning være;

- Utsettinga av fisk etter hvert skal bli unødvendig.
- Det skal bli mye mer fisk i Mjøsa.
- Uttaket kan økes - til glede for;
  - Allmennheten, herunder strandeiere og tilreisende
  - Eierne av strandsona.

Med vennlig hilsen

Jørgen Erik Galtestad
Styreleder